

Wstępne badania nad morfologią i biologią *Baris
coerulescens* Scop. (Coleoptera, Curculionidae)

Preliminary examination of the morphology and biology of
Baris coerulescens Scop. (Coleoptera, Curculionidae)

napisał

ZDZISŁAW CMOLUCH

Morfologia larwy i poczwarki

Larwa *Baris coerulescens* Scop. (tabl. I, fig. 1) jest łukowato wygięta, ma krępa budowę ciała, barwę żółtawą, puszkę głowową żółtobrazową.

Puszka głowowa (tabl. I, fig. 2) ma charakterystyczny rysunek utworzony przez jasne szwy na lśniącej powierzchni. Przebieg ich wykreśla figurę geometryczną zbliżoną do stożka. Boczne zarysy tego stożka są utworzone przez szwy w części czołowej lekko powyginane i przedłużają się aż do okolicy potylicznej. Środkowy szew rozdzielający potylicę na dwie części, prawą i lewą, przedłuża się do części czołowej, tworzy tam brunatny szew nie dochodzący do nadustka i w swym przebiegu łączy się z dwoma poprzecznymi szwami w okolicy skroni.

Podstawa zewnętrznych (bocznych) szwów opiera się o żuwaczki. Szwy te, tworzące charakterystyczny układ, są zawsze jaśniejsze od pozostałych części puszki głowowej, z wyjątkiem wyżej wspomnianego środkowego szwu w części czołowej.

Na powierzchni puszki głowowej występują na półkach i szwach szczecinki (tabl. I, fig. 2).

Warga górna wyraźnie oddziela się od nadustka i nie przykrywa żuwaczek.

Tułów oddziela się wyraźnie od pozostałej części ciała przez parzyste uwypuklenia skórne na dolnej stronie. Płytką grzbietową pierwszego segmentu ma powierzchnię gładką o lekkim połysku i jest większa od pozostałych segmentów.

Odwłok składa się z dziewięciu segmentów.

Poczwarka (tabl. I, fig. 3) przypomina w zarysach owada dorosłego. Ryjek jest przyciśnięty do przed- i zatulowia.

Na głowie znajduje się 12 szczecinek (tabl. I, fig. 4): 6 na ryjku, 4 na poziomie oczu, a 2 pozostałe na szczytowej części puszki głowowej.

Na przedpleczu (tabl. I, fig. 5), w części środkowej występuje dość głęboka bruzda i 18 szczecinek osadzonych na niewielkich wzniesieniach (brodawkach). Rozmieszczenie szczecinek podaje rysunek (tabl. I, fig. 5).

Segmenty odwłokowe poczwarki są prawie jednakowej szerokości. Na każdym z nich występują 4 szczecinki, po dwie z prawej i z lewej strony grzbietowej części odwłoka, tworząc 4 regularne rzędy. Ostatni pierścień odwłokowy ma dwa kolce skierowane ku tyłowi.

Biologia

W dostępnej mi literaturze nie spotkałem opracowania biologii tego gatunku. Są tylko krótkie notatki odnoszące się do rodzaju *Baris* Germ.

Na wiosnę pojawiają się samice, które składają jaja do uprzednio przygotowanych zagłębień w młodych pędach lub ogonkach liściowych rzepaku ozimego.

Larwy po opuszczeniu osłonek jajowych wżerają się do środka pędu i przez stopniowe wyjadanie tkanki rdzeniowej posuwają się ku dołowi, pozostawiając za sobą nieregularne chodniki (tabl. II, fig. 3).

W jednej roślinie spotykałem często po trzy larwy, które miały odrębne chodniki niejednokrotnie krzyżujące się ze sobą.

Larwy obserwowałem przez cały lipiec w latach 1954 i 1955, w pędach korzeniowych tak w hodowli, jak i na polu rzepakowym.

Całkowity rozwój larwy odbywa się wewnątrz pędu i trwa około sześciu tygodni.

W ostatnich dniach lipca i na początku sierpnia larwy przepoczwarczają się. W moich obserwacjach był to okres od 31 lipca do 15 sierpnia.

Przeobrażenie się w poczwarki następuje w tym samym miejscu, gdzie larwy kończyły żer, a więc wewnątrz łodygi, na wysokości szypki korzeniowej (tabl. II, fig. 3).

15 sierpnia obok poczwarek zauważyłem pierwszego dorosłego chrząszcza z niedokładnie wybarwionymi pokrywami. Pojaw postaci dorosłych przypadł więc na drugą połowę sierpnia i początek września.

W ciągu roku występuje jedno pokolenie. Chrząszcz zimuje w pędzie, w tym samym miejscu, gdzie znajdowała się wolna poczwarka (tabl. II, fig. 2 i 3k).

We wrześniu i listopadzie na polach rzepakowych (Koniczynka, Kraśnik, Zdziechowice), na których prowadziłem obserwacje, spotykałem w części korzeniowej owady dorosłe w kolebkach, gdzie uprzednio tkwiła poczwarka. Obok postaci dojrzałych znajdowałem wylinkę (tabl. II, fig. 2e).

Rozwój *Baris coerulescens* Scop. przebiega wewnątrz pędów rzepaku ozimego, roślinę tę należy zatem zaliczyć do roślin pokarmowych tego gatunku, a omawiany gatunek dołączyć do listy owadów szkodliwych dla tej uprawy.

Z Zakładu Zoologii Systematycznej UMCS
w Lublinie

SUMMARY

Baris coerulescens Scop. (tab. II, fig. 1) in the stadium of imago hibernates in places of praepupating (tab. II, fig. 2 and 3k).

In Spring the females lay eggs in the stem of the winter rapeseed (*Brassica napus* L.).

After leaving the egg-case the larvae (tab. I, fig. 1) wander towards the root neck, feeding on the plant and injuring the pith tissue. The feeding larvae are boring tunnels of an irregular shape (tab. II, fig. 3).

The stadium of larvation lasts about 6 weeks. Larva praepupates in the place where it finished boring i. e. at the root neck (tab. II, fig. 3k).

The pupa has been observed at the end of July and the beginning of August. The stadium of pupation lasts about 2 weeks.

Young beetles have been observed at the end of August. They were individuals without fully pigmented elitra.

The full development of *Baris coerulescens* Scop. lasts about 4 months; the females lay eggs in May and the mature individuals emerge in the second half of August and at the beginning of September.

In Poland *Baris coerulescens* Scop. forms 1 generation and its development (from the egg to the adult shape) in my investigation was going on inside the stem of the winter rapeseed.

Tables I and II explain the morphology of the larwa, pupa and imago.

PIŚMIENICTWO — LITERATURE

- [1] Balachowsky, A., Mensil, L., Les insectes nuisibles aux plantes cultivées, Paris 1938.
- [2] Nolte, H., Krankheiten und Schädlinge der Ölfruchte, Berlin 1953.
- [3] Ruszkowski, J., Wyniki badań nad szkodliwą fauną Polski, Warszawa 1933.
- [4] Sorauer, P., Handbuch der Pflanzenkrankheiten, 3, 1913.

OBJAŚNIENIA TABLIC — EXPLANATIONS OF TABLES

Tablica I — Table I

Fig. 1. Larwa. Larva.

Fig. 2. Puszka głowowa larwy (widok z góry). Head of larva (dorsal view).

Fig. 3. Poczwarka od strony brzusznej. Pupa, ventral view.

Fig. 4. Głowa poczwarki. Head of pupa.

Fig. 5. Przedtułów poczwarki. Prothorax of pupa.

Tablica II — Table II

- Fig. 1. Owad dorosły (obok wielkość naturalna). *Imago* (alongside natural size).
- Fig. 2. Owad dorosły w kolebce poczwarkowej z wylinką (*e*) po rozcięciu pędu rzepaku ozimego. *Imago* in the pupa chamber egsu-vium (*e*) in the cross-section of the winter rapseed (*Brassica napus* L.) stem.
- Fig. 3. Część korzeniowa rzepaku ozimego w przekroju podłużnym z widocznymi chodnikami larwalnymi i kolebką poczwarkową (*k*), w której zimuje owad dorosły. The root of the *Brassica napus* L. in the longitudinal section with larval tunnels and pupal chamber (*k*) where imago hibernates.
- Fig. 4. Zestawienie postaci rozwojowych (larwa, poczwarka od strony brzusznej, poczwarka od strony grzbietowej i owad dorosły). Forms development (larva, pupa — ventral view, pupa — dorsal view and *imago*).

TABLICA I — TABLE I

Fig. 1.

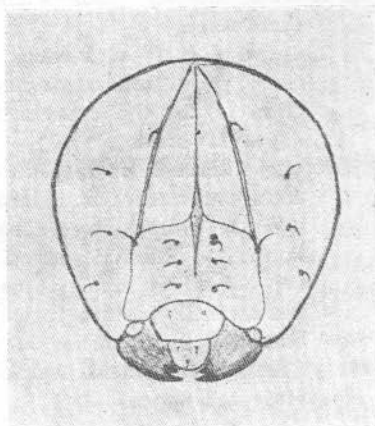

Fig. 2.

Fig. 3.

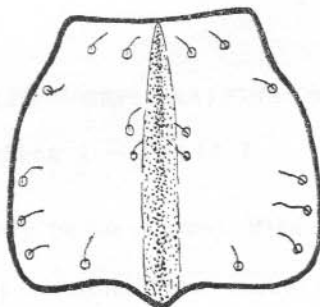

Fig. 5.

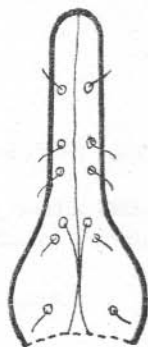

Fig. 4.

TABLICA II — TABLE II

Fig. 1.

Fig. 4.

Fig. 2.

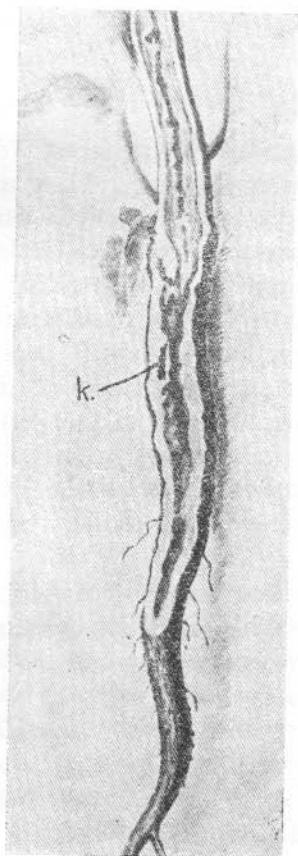

Fig. 3.